

УДК 373.5(477.43):613.8

Ковальчук Г.П.

Kovalchuk G.

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я СТАРШОКЛАСНИКІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

THE PROBLEM OF CREATING HEALTH CULTURE OF SENIORS IN SECONDARY SCHOOLS IN KHMELNYTSKYI REGION

У статті висвітлено питання формування культури здоров'я в старшокласників у загальноосвітніх навчальних закладах Хмельниччини. Розкрито сутність і взаємозв'язок базових понять, стан наукового дослідження проблеми збереження, зміцнення здоров'я людини, узагальнені аспекти щодо питань формування культури здоров'я учнів. В дослідження відзначено, що здоров'я характеризує стан організму людини щодо пристосування до умов зовнішнього середовища, воно є результатом процесу взаємодії людини і місця існування, наголошено, що індивідуальне здоров'я розглядається як досягнення людиною високого рівня фізичної працездатності, наявності у неї адаптації до умов зовнішнього середовища, стійкості до захворювань. Тому здоров'я населення виступає інтегративним показником суспільного розвитку країни, відображенням її політичного, соціально-економічного та морального стану.

На основі теоретичного аналізу проблему культуру здоров'я, розглянуто як нове якісне утворення особистості, що включає її ставлення до здорового способу життя, до власного здоров'я і цим самим зумовлює свідоме прагнення самостійно, творчо вдосконалювати фізичну, психічну і духовну сферу власної життєдіяльності на основі самопізнання і адекватної самооцінки стану здоров'я, рівень знань про здоровий спосіб життя, ступінь його сформованості, їх обізнаність щодо взаємозв'язку між шкідливими життєвими чинниками та виникненням різних захворювань. З'ясовано, що поняття «культура здоров'я» містить не тільки такі характеристики, як здоровий спосіб життя, фізичне і психічне здоров'я, але й творчу активність щодо свого організму і соціальну відповідальність.

За результатами дослідження, проведених у школах області, обґрунтовано педагогічні умови і технологічне забезпечення процесу формування культури здоров'я учнів та можливості його впровадження у навчально-виховний процес шляхом використання інтерактивних форм і методів навчання і виховання, поєднання урочної, позаурочної, позашкільної роботи, взаємодії педагогічного колективу, працівників позашкільних організацій, батьків, медиків тощо.

Ключові слова: здоровий спосіб життя, навчально-виховний процес, урочні та позаурочні форми виховної роботи, валеологічна освіченість, здоров'я, культура здоров'я, педагогічні умови, педагогічна система, оздоровчі технології.

Проблема збереження здоров'я підростаючого покоління особливо гостро постала на початку третього тисячоліття, воно є невід'ємною складовою частиною загальнолюдських цінностей будь-якої держави і тісно пов'язане з рівнем розвитку держави та її місцем серед когорти провідних країн світу. Шляхи збереження і зміцнення здоров'я громадян на державному рівні закріплено в «Основах законодавства України про охорону здоров'я», концепції Державної програми «Репродуктивне здоров'я нації на 2006-2015 рр.», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» та ін. У «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на

2012-2021 роки» зазначається, що ключовими напрямками державної освітньої політики мають стати: формування здоров'язбережнього середовища, екологізації освіти, валеологічної культури учасників навчально-виховного процесу. Ядром державної гуманітарної політики щодо національного виховання має бути: формування здорового способу життя як складової виховання, збереження і зміцнення здоров'я дітей і молоді, забезпечення їх збалансованого харчування, диспансеризації; збільшення рухового режиму учнів шкільного віку за рахунок уроків фізичної культури, спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи в позаурочний час; удосконалення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи у закладах системи освіти та інших відомств (розширення кількості спортивних гуртків, секцій і клубів з обов'язковим кадровим, фінансовим, матеріально-технічним забезпеченням їх діяльності); оновлення методології фізичного виховання дітей та молоді з безпосереднім валеологічним супроводом усього процесу навчання і виховання дітей з різними фізичними та освітніми можливостями [8].

За даними Міністерства охорони здоров'я України майже 90% дітей та учнів мають проблеми зі здоров'ям, серед школярів спостерігаються: функціональні відхилення в діяльності різних систем організму (50%), функціональні відхилення серцево-судинної системи (26,6%), нервово-психічні розлади (33%), захворювання органів травлення (17%), захворювання ендокринної системи (10,2%) школярів. При цьому слід відзначити, що кількість випускників шкіл, які є практично здоровими, становить від 10 до 15%. У зв'язку з тим, що здоров'я школярів має стійку тенденцію до погіршення, необхідно по-новому ставити питання про його збереження і зміцнення, формування гігієнічних навичок та засад здорового способу життя [4].

Філософські, педагогічні, медичні аспекти здоров'я та шляхи його збереження розглянуто в працях Ш. Амонашвілі, М. Амосова, І. Брехмана, В. Горашука, В. Колбанова, Ю. Лисицина, В. Петленка та ін. Проблема мотивації школярів до здорового способу життя та загальні підходи до стратегії його формування розкриті у публікаціях Л. Альошиної, О. Балакіревої, Т. Бобрицької, О. Вакуленко, О. Васильєвої, О. Вульфовича, М. Гриньової, Є. Дегтярьова, Г. Зайцева, В. Казначеева, Н. Комарової, Р. Левіна, Ю. Синицина, Л. Сущенко, Л. Татарнікової, Ф. Філатова та ін. Питання формування культури здоров'я в молодого покоління, створення умов для розкриття творчого потенціалу соціально і біологічно здорової дитини у сім'ї, і в системі безперервного виховання та навчання висвітлено у дослідженнях Н. Гаркуші, О. Диканової, Г. Капранової, С. Кириленко, Л. Магницької, М. Мариніної, Ж. Петрочко, С. Свириденко, Т. Шаповалової та ін.

Водночас ознайомлення з результатами наукових досліджень і досвідом роботи загальноосвітніх закладів щодо вирішення проблеми формування культури здоров'я школярів та суперечністю між прогресивними тенденціями, пов'язаними з гуманізацією освіти, особистісно орієнтованим підходом у навчанні і вихованні і подальшим погіршенням здоров'я учнів, темою нашої статті є «Проблема формування культури здоров'я старшокласників у загальноосвітніх навчальних закладах Хмельниччини».

Метою статті є обґрунтування за результатами дослідження особливостей формування культури здоров'я учнів старших класів загальноосвітніх закладів в умовах сучасного міста.

Упродовж усього розвитку суспільства здоров'я людини вважалось однією з фундаментальних загальнолюдських цінностей. Воно є складним феноменом, який розглядається одночасно педагогікою, медициною, психологією, філософією, валеологією, соціологією, культурологією тощо. У працях давніх грецьких філософів Аристотеля, Гіппократа, Демокріта, Платона, Сократа поняття здоров'я, способи його зміцнення і збереження поєднувались з ідеєю взаємозв'язку інтелектуального розвитку людини з вихованням культури тіла, через вплив зовнішнього середовища та способу життя на стан здоров'я, наголошувалось також ефективність використання оздоровчих природних засобів.

Фундаментальними ідеями про здоров'я збагатили педагогічну спадщину Я.-А. Коменський, Дж. Локк, Й. Песталоцці, Г. Сковорода, К. Ушинський, П. Лесгафт, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Ш.Амонашвілі та ін., що сприяло формуванню самого поняття «культура здоров'я».

Здоров'я людини є складним феноменом. Спираючись на формулювання Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), зазначимо, що здоров'я – це стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя. Воно характеризує стан організму людини щодо пристосування до умов зовнішнього середовища, тобто є результатом процесу взаємодії людини і місця існування. Індивідуальне здоров'я розглядається як досягнення людиною високого рівня фізичної працездатності, наявності в неї адаптації до умов зовнішнього середовища, стійкості до захворювань. Здоров'я населення є інтегративним показником суспільного розвитку країни, відображенням її політичного, соціально-економічного та морального стану.

Для розуміння категорії «культура здоров'я» в історико-педагогічному аспекті необхідно розкрити поняття «культура». За Великим тлумачним словником української мови за ред. В. Бусела, «культура – це сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людством протягом його історії», «освіченість, вихованість», «рівень, ступінь досконалості якої-небудь галузі господарської або розумової діяльності» [2, с. 596]. У найзагальнішому вигляді культура – це сукупний результат продуктивної діяльності людей; у вузькому, особистісному розумінні, – це певні цінності та норми поведінки людини в соціальному й природному оточенні [5, с. 5].

Термін «культура здоров'я» вперше зустрічаємо у 80-х рр. ХХ ст. в праці В. Климової «Человек и его здоровье». На її переконання : «Людина не має права – у такі умови вона поставлена – вважати себе освіченою, не освоївши культуру здоров'я» [6, с. 16]. На думку А. Міт'яєвої, «культуру здоров'я слід визначати не лише як суму знань, але і як активно-зацікавлену поведінку, засновану на етичних засадах ставлення людини до фізичного потенціалу свого розвитку» [7, с. 8].

Поняття «культура здоров'я» В. Горашук розглядає як «...важливий складний компонент загальної культури людини, обумовлений матеріальним і духовним середовищем життєдіяльності суспільства, що виражається в системі цінностей, знань, потреб, умінь і навичок з формування, збереження і зміцнення її здоров'я» [3, с. 167-168]. Автор запропонував концептуальну модель культури здоров'я особистості. Вона представлена як сукупність трьох компонентів (блоків): програмно-змістового, ціннісно-орієнтаційного, діяльнісно-практичного.

На основі теоретичного аналізу цієї проблеми культуру здоров'я, на нашу думку, слід розглядати як нове якісне утворення особистості, що включає її ставлення до здорового способу життя, до власного здоров'я і цим самим зумовлює свідоме прагнення самостійно, творчо вдосконалювати фізичну, психічну і духовну сферу власної життєдіяльності на основі самопізнання і адекватної самооцінки стану здоров'я. Поняття «культура здоров'я» таким чином, містить не тільки такі характеристики, як здоровий спосіб життя, фізичне і психічне здоров'я, але й творчу активність щодо свого організму і соціальну відповідальність.

Виявлення рівня сформованості культури здоров'я у старшокласників, проведеного в процесі дослідження у ЗОШ №№ 1,2,5,10,12 м. Кам'янця-Подільського Хмельницької області, здійснювалося за методиками Г. Кривошеєвої, яка включає такі основні критерії: 1) валеологічну освіченість – знання індивідуальних особливостей організму, знання основних захворювань, їх профілактика, обізнаність із шкідливими звичками та їх попередження, інформованість про екологічну обстановку, уміння надавати першу долікарську допомогу,

цінність здоров'я, прагнення до здорового способу життя, оцінка свого фізичного стану, рівня працездатності, ставлення до систем оздоровлення та знання народних методів лікування; 2) валеологічну свідомість – особистісна цінність здоров'я, важливість дотримання ЗСЖ, інтерес до екологічних проблем, прагнення поліпшити знання про здоров'я, ставлення до оздоровчих систем, оцінка важливості поведінки; 3) валеологічну поведінку – дотримання режиму дня, раціонального харчування, забезпечення рухової активності, відсутності шкідливих звичок, участь у спортивних і оздоровчих заходах, природоохоронній діяльності. Цим самим аналізувались особливості ставлення старшокласників до власного здоров'я, їхня мотивація до зміцнення здоров'я, рівень знань про здоровий спосіб життя, ступінь його сформованості, їхня обізнаність щодо взаємозв'язку між шкідливими життєвими факторами та виникненням різних захворювань.

За результатами дослідження рівень валеологічної освіченості серед 216 старшокласників за такими критеріями як інформованість про екологічну ситуацію був оцінений на високому рівні 12,6%, на середньому – 52,1%, на низькому – 35,3 %. Високий рівень знань про здоров'я і ЗСЖ показали 12,7 % учнів, середній рівень – 50,4 %, низький – 36,9 %. Знання про шкідливі звички та їх попередження знаходяться на високому рівні у 11,7 % учнів, на середньому – у 53,8%, на низькому – у 34,5 %. Середній показник про рівень валеологічної освіченості серед старшокласників на високому, середньому та низькому рівнях становить відповідно 12,3 %, 52,1% і 34,6 %.

Аналіз критеріїв валеологічної свідомості показав, що високий рівень її прояву виявили 12,6% старшокласників, а такі показники як особистісна цінність здоров'я і прагнення поліпшити його були дещо вищими, відповідно 17,6 %, 18,7 %. При цьому менший відсоток старшокласників високого рівня у порівнянні із загальним показником виявився з таких проблем: важливість дотримання ЗСЖ (11,3 % учнів), ставлення до оздоровчих систем (11,7 %). Низький рівень валеологічної свідомості виявили 35,2% учнів старших класів, а 52,2% – середній рівень.

Результати експерименту виявили високий рівень валеологічної поведінки у 12,7 % старшокласників. Переважній більшості їх властивий середній рівень – 58,5 % і низький рівень сформованості валеологічної поведінки властивий 26,8 % учням.

На підставі аналізу теоретичних знань і використання практичного досвіду педагогічної діяльності та результатів дослідження у формуванні культури здоров'я школярів слід опиратися на особистісно орієнтований, особистісно діяльнісний, системний підходи в процесі виховання на забезпечення єдності школи, позашкільних установ, громадських організацій, сім'ї тощо. На нашу думку, ефективному формуванню культури здоров'я старшокласників забезпечують такі педагогічні умови: 1) розгляд культури здоров'я старшокласників усіма суб'єктами педагогічного процесу як пріоритетної мети; 2) формування позитивної мотивації старшокласників до здоров'я як цінності; 3) застосування активних, інтерактивних форм та методів щодо організації навчальної, позаурочної та позашкільної діяльності, спрямованої на формування культури здоров'я старшокласників.

Розгляд культури здоров'я усіма суб'єктами педагогічного процесу передбачає створення необхідних умов для самореалізації школярів з урахуванням їх індивідуальних особливостей, що є принциповим у побудові особистісно орієнтованої освіти. При цьому важливо врахувати також на вікові, статеві, сімейно-побутові особливості, рівень інтелекту, культури, мотивацію та психологічний тип особистості.

Стимулювання у старшокласників позитивної мотивації щодо формування, зміцнення та збереження власного здоров'я може відбуватися, на думку В. Алфімова, таким чином: 1) шляхом сприйняття завдань, цілей, видів діяльності, що пропонуються старшокласникам, і перетворює їх на реально діючі; 2) в ході організації спеціального процесу, що

актуалізує окремі якості особистості і показує необхідність їх розвитку впродовж тривалого часу [1, с. 41].

Задекларований процес повинен здійснюватись, у першу чергу, шляхом використання валеологічної спрямованості кожного предмета, наприклад: 1) математика – вирішення математичних завдань валеологічного змісту; 2) астрономія, фізика – ознайомлення із законами взаємодії об'єктів Всесвіту та їх психологічного впливу на людей; 3) суспільствознавчі предмети – дослідження законодавчої бази охорони здоров'я, вивчення традицій різних народів світу (особливо слов'ян), пов'язаних із збереженням здоров'я; 4) географія – вивчення традицій народів різних географічних широт, спрямованих на ЗСЖ; 5) гуманітарні предмети – вирішення проблемних завдань виховання духовності з використанням кращих творів письменників. Українське народознавство, як один з гуманітарних предметів, допомагає встановити причинно-наслідкові зв'язки людських дій і думок, залучити дітей та підлітків до народних слов'янських традицій, зокрема зі зміцнення здоров'я. Аналіз показує, що виділити здоров'язберігаючий компонент неважко в будь-якій дисципліні. Важливо, щоб ця робота мала систематичний характер. При цьому найбільш ефективними є уроки із застосуванням елементів інтерактивного навчання, яке має конкретну, передбачувану мету, тобто, створення комфортних умов за яких кожен учень відчуває успішність, інтелектуальну спроможність і відбувається за умови активної, постійної взаємодії. У процесі такого навчання з метою формування культури здоров'я у старшокласників широко використовуються рольові ігри, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та моделювання життєвих ситуацій. Особливістю інтерактивного навчання у формуванні культури здоров'я полягає в тому, що в їх основу покладено міжпредметні зв'язки і знання з педагогіки, психології, соціології, медицини, права тощо, якими можна користуватися при застосуванні активних форм і методів роботи: тренінгів, рольових ігор, дискусій, аналізу проблемних ситуацій, дебатів тощо.

Важливою педагогічною умовою у формуванні культури здоров'я школярів є позаурочна й позашкільна діяльність яка охоплює пошуково-дослідну, практичну, пропагандистську діяльність. У позакласній виховній роботі, як і у навчальній, одним з важливих моментів є стимулювання пізнавального інтересу. Спонукальним початком активної розумової діяльності є не примус до активності, а виникнення бажання в старшокласників вирішити проблему. Перевагу отримує не зовнішня мотивація (отримання оцінки), а внутрішня, тобто у них зароджується зацікавленість допомагати іншим, взаємодіяти з ними, впевненість, що учні можуть багато чого досягти в житті. Найбільш поширеними формами організації позакласної і позашкільної роботи є проведення екскурсій, походів по території, віддаленої від міста, організація експедицій під час літніх канікул, проведення науково-дослідної діяльності школярів щодо впливу чинників довкілля на здоров'я, туристично-краєзнавча робота, підготовка і проведення брейн-рингів, інтелектуальних конкурсів та марафонів з питань здоров'я, здорового способу життя та ін.

Організації формування культури здоров'я у старшокласників значною мірою допомагають заняття гуртків «Екологічне краєзнавство», «Історичне краєзнавство», «Етнографія і фольклор рідного краю», «Пішохідний туризм», «Медицина та екологія» тощо. На заняттях гуртків учні отримують додаткові знання з екології, історії України, народознавства, набувають спортивних навичок та вмінь, а також медичних знань з надання першої долікарської допомоги, раціонального харчування, масажу, самомасажу, оздоровчого впливу фізичного навантаження. У спільній роботі вчителів-предметників, класних керівників, керівників гуртків застосовуються також оздоровчі технології, спрямовані на формування фізичного, психічного та духовного компонентів здоров'я школярів, а кращі учні залучаються до участі у науково-дослідній діяльності.

З метою пропаганди ЗСЖ та формування культури здоров'я у старшокласників актуальним і цікавим у навчальній діяльності є заняття факультативу «Екологія та людина» для учнів 11 класів. Його мета: формування у старшокласників екологічних знань, необхідних навичок етичного ставлення до природи, до інших людей; виховання культури здоров'я; відчуття власної відповідальності за стан навколишнього середовища; сприяння розвитку переконаності у необхідності дбайливого ставлення до природи й суворого дотримання правового законодавства. Основні теми: «Генетика сучасної людини», «Біологічні ритми людини», «Людина та її місце в суспільстві», «Демографічні проблеми у світі та в Україні», «Хімічне забруднення навколишнього середовища», «Фізичні чинники забруднення середовища та їх вплив на організм», «Біологічне і комплексне забруднення», «Екологічні вимоги до продуктів харчування людини», «Адаптація людини до умов середовища», «Зв'язок правових основ охорони середовища з екологічним контролем в Україні». Вивчення цих тем безпосередньо пов'язані зі здоров'ям старшокласників і набувають для них емоційної значущості та дозволяють розвивати дослідницькі навички та залучати до науково-пропагандистської діяльності усіх зацікавлених.

Ефективною формою позашкільної роботи у формуванні культури здоров'я старшокласників є туристично-краєзнавча робота, яка завжди розглядалась як важливий чинник пізнання минулого і сучасного держави та її нації, формування патріотизму, національної самосвідомості, бережливого ставлення громадянина до природи. Туризм має велику привабливу силу насамперед тому, що це дієвий засіб виховання здорової та загартованої людини. Регулярні заняття виробляють у учнів низку прикладних навичок, необхідних у повсякденному житті. Туристська підготовка не тільки допомагає старшокласникам краще засвоїти шкільну програму з таких предметів, як географія, історія, біологія, природознавство, основи безпеки життєдіяльності, але і привчає їх до самостійності та часто визначає майбутній вибір професії. Самостійно виконуючи практичні завдання, школярі вчать систематизувати матеріал, робити записи, складати конспекти, працювати з документами. Цим самим, вони залучаються до навчально-дослідницької діяльності, яка сприяє розвитку мислення і творчої думки учнів, закріплює у них знання, викликає інтерес до систематичного і всебічного вивчення рідного краю.

Таким чином, в умовах позашкільної діяльності активізується виховний процес, який спрямований на розвиток потенційних здібностей школярів та їх адаптації у сучасному соціальному і природному середовищах. У таких умовах набагато простіше знайти індивідуальний підхід до кожного підлітка, оскільки стосунки між учнями і вчителем, зазвичай, більш невимушені, тому ефективніше відбувається процес формування культури здоров'я і екологічної компетентності.

Отже, основною сутністю процесу формування культури здоров'я, є: спеціально організований, цілеспрямований процес і результат розвитку особистості під впливом соціальної діяльності та середовища, спадковості, освіченості і активності особистості як результат її становлення, набуття сукупності стійких властивостей та якостей.

Формування культури здоров'я учнів необхідно здійснювати шляхом наукового обґрунтування та ознайомлення учнів загальноосвітніх навчальних закладів із сучасними досяганнями людства у галузях культури, медицини, валеології, екології тощо.

Необхідними педагогічними умовами розв'язання цієї проблеми є розгляд культури здоров'я усіма суб'єктами педагогічного процесу як пріоритетної мети, що забезпечує формування, збереження і зміцнення здоров'я завдяки знанням і творчому осмисленню принципів здорового способу життя, розкриттю особистісних потенційних здібностей та можливостей старшокласників, включаючи мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-поведінковий компоненти; створення позитивної мотивації школярів до здорового способу життя, здоров'я як цінності; використання активних, інтерактивних форм і методів навчання та виховання,

поєднання урочної, позаурочної, позашкільної роботи; взаємодія педагогічного колективу, працівників позашкільних організацій, батьків, медиків.

Список використаних джерел

1. Алфимов В.Н. Творческая личность старшеклассника: модель и развитие / В.Н. Алфимов., Н.Е. Артемов, Г.В. Тимошко ; идея и науч. рук. В.Н. Алфимова. – Киев ; Донецк : Б. и., 1993. – 64 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Горашук В.П. Формирование культуры здоровья школьников (теория и практика) / В.П. Горашук. – Луганск : Альма-матер, 2003. – 376 с.
4. Загальнодержавна програма «Здоров'я – 2020: український вимір» // [Електронний ресурс]. – www.moz.gov.ua.
5. Історія світової та української культури : підруч. для вищ. закл. освіти / В.А. Греченко, І.В. Чорний, В.А. Кушнерук, В.А. Режко. – К. : Літера ЛТД, 2005. – 464 с.
6. Климова В.И. Человек и его здоровье / В.И. Климова. – М. : Знание, 1985. – 92 с.
7. Митяева А.М. Здоровьесберегающие педагогические технологии : учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений / А.М. Митяева. – М. : Академия, 2008. – 192 с. – (Высшее профессиональное образование).
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки // [Електронний ресурс]. – ministry@mon.gov.ua
9. Нові технології формування здорового способу життя у дітей і підлітків в умовах сучасного позакласного закладу: Навч.-метод. посібник для позашкільних навч. закладів / М.В. Макеєв, М.С. Гончаренко [Під ред. Е.Т. Карачинської]. – Харків, 2001. – 268 с.

The article deals with the problem of health culture formation of seniors in secondary schools in Khmelnytskyi region. The authors have explored the nature and relationship of the basic concepts, the state of scientific research, problems in keeping and strengthening health, generalized aspects of creating health culture.

The study noted that health characterizes the state of the human organism adaptation to the conditions of the external environment, it is the result of a process of interaction between man and environment. It has been mentioned that individual health is achieving high levels of physical performance, the presence in it of adaptation to environmental conditions, resistance to diseases. Therefore, health is an integrative indicator of social development of the country, a reflection of its political, socio-economic and moral state.

On the basis of theoretical analysis of the problem of the health culture, the author examines how a new quality of personality, including its relationship to a healthy lifestyle for their own health and thereby determines a conscious desire to be creative, to improve physical, mental and spiritual sphere of its activity on the basis of self-knowledge and an adequate self-assessment of health status, level of knowledge about healthy lifestyle, the degree of development, their awareness of the relationship between harmful life factors and the occurrence of various diseases. It has been clarified that the notion of "culture of health" includes not only such things as a healthy lifestyle, physical and mental health, but also creative activity against his body and social responsibility.

According to the results of research, pedagogical conditions and technological provision of the process of creating health culture were substantiated, possibility of its implementation in the educational process through the usage of interactive forms and methods of studying and upbringing, combining curriculum with the extracurricular studying and work, interaction between teaching staff, parents, doctors and so on.

Keywords: *healthy lifestyle, educational process, curriculum and extracurricular forms of educational work, valeological education, health, health culture, pedagogical system and its conditions, health technology.*